

ІНКЛЮЗИВНИЙ ПРОЦЕС У СУЧАСНОМУ ЖИТТІ: СФЕРА ОСВІТИ, ОЗДОРОВЛЕННЯ, ВІДПОЧИНКУ

СЕРВЕТНИК Дмитро, здобувач вищої освіти

Спеціальність 181 Харчові технології

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація. У тезах описується процес включення людей з інвалідністю в навчально-виховний процес та процес відпочинку. Розглядається механізм правильної підготовки до освітнього та оздоровчого процесу дітей з інвалідністю. Аналізуються актуальні проблеми, з якими є вірогідність зіткнутися та варіанти вирішення проблем підготовки кадрів до роботи у цих сферах.

Ключові слова: інклюзія, ексклюзія, сегрегація, інтеграція, людина з інвалідністю, оздоровлення.

Процес інклюзії у сучасному житті є дуже важливим питанням, яке потребує постійного аналізу, вивчення та розвитку. Автор проаналізував процес інклюзії в Україні та у Німеччині. Існують так звані Вальдорфські школи. Рішення про прийняття в такі школи не виноситься на підставі матеріального становища сім'ї, а виходячи з того, чи зможе дитина інтегруватися в середовище дітей, які вже навчаються в школі. У них можна зустріти учнів з різними відхиленнями та особливостями.

Для допомоги школам створені спеціальні центри для роботи з аутистами. Участь у навчальному процесі працюючих у них фахівців стає необхідним, коли в інклюзивних школах виникають складні ситуації з дітьми, схильними до аутизму. У непередбачуваних ситуаціях керівництво школи запрошує таких фахівців, які проводять з дітьми стільки часу, скільки знадобиться для вирішення виниклої проблеми.

Практикується в Німеччині також і злиття шкіл. Це об'єднання звичайної школи та навчального закладу для дітей з інвалідністю. Автор пропонує розглянути такі питання: огляд сучасних проблеми для створення інклюзивного середовища в Україні, вивчення закордонного досвіду, який українські фахівці можуть перейняти для створення комфортних умов існування [1].

Вперше поняття інклюзивної освіти було зазначено у Саламанській декларації. Ця декларація була прийнята під час Всесвітньої конференції щодо освіти осіб з особливими потребами: доступ і якість (м. Саламанка, Іспанія, 7-

10 червня 1994 року), для «...подальшого досягнення мети «Освіти для всіх» з урахуванням основних політичних зрушень, необхідних для заохочення підходу інклюзивної освіти, а саме надання школам можливості обслуговувати всіх дітей, зокрема дітей з особливими освітніми потребами...» [2].

Кембриджський словник надає таке визначення терміну «інклюзія» – це ідея про те, що кожен повинен мати можливість користуватися однаковими засобами, брати участь у тих самих заходах і отримувати однакові враження, включно з людьми з обмеженими можливостями чи іншими вадами [3].

За даними словника української мови у 20 томах, «...інклюзія – це процес збільшення участі громадян у суспільному житті, зокрема громадян з обмеженими можливостями. Інклюзія як процес передбачає реальне включення осіб з інвалідністю в активне суспільне життя...» [4, с. 524].

Фахівці Фонду допомоги дітям з синдромом аутизму надають таке визначення поняття «...інклюзія – це процес, який передбачає доступність до соціального життя всіх категорій людей, незалежно від їхніх фізичних, психічних, інтелектуальних або ж інших особливостей. Йдеться, насамперед, про включення у навчання дітей з різними освітніми потребами, у тому числі – і з інвалідністю. Таким чином, вони можуть здобувати освіту нарівні зі своїми однолітками...» [5].

Отже, поняття «інклюзія» та «інклюзивна освіта» є достатньо широкими, детальними, мають схильність до розвитку та вдосконалення у майбутньому.

На даний момент в нашій державі не у всіх сферах життя створенні умови для людей з інвалідністю. Доктор педагогічних наук, професор Гладуш В. звертає увагу на те, що «...науково-теоретичну базу розвитку і впровадження інклюзивної освіти в нашій країні розробляє Інститут спеціальної педагогіки, який є науковою установою у складі Національної академії педагогічних наук України. Інститут спеціальної педагогіки НАПН України здійснює дослідження з проблем освіти дітей з особливими потребами, обґрунтовує стратегічні напрями розвитку спеціальної психології і педагогіки. Завдяки роботі Інституту спеціальної педагогіки НАПН України стосовно питань інклюзії були визначені

концептуальні складові інклюзивної освіти та організаційно-методичні підходи до її впровадження в Україні та розроблене на цій основі навчально-методичне забезпечення...» [6]. Таким чином, незважаючи на певні недоліки та поточні проблеми, наша держава проводить активну діяльність у галузі створення і запровадження належних умов для людей з інвалідністю.

На власному досвіді роботи в дитячих таборах України, які приймали на оздоровлення дітей з інвалідністю, автор з впевненістю стверджує, що, по-перше, це достатньо довготривалий підготовчий процес. І найскладніше у цьому процесі – це підготовка професіоналів.

По-друге, це забезпечення комфортних умов проживання, переобладнання вбиралень, кімнат, інших об'єктів житлової та громадської інфраструктури. У порівнянні з іншими сферами життя, автор з впевненістю стверджує, що наразі немає стовідсотково належних умов, щоб наша держава успішно долучилася до сучасної інклюзії.

Основу сучасної інклюзивної освіти складає ідеологія, яка виключає різноманітні прояви дискримінації серед учнів, в той же час запроваджує відповідні умови для отримання якісної освіти для таких дітей. Інклюзивна освіта визнає той факт, що всі діти мають право повноцінно навчатися, а їх відмінні особливості гідні поваги та є джерелом цінного освітнього досвіду для всіх учасників навчально-виховного процесу.

Також варто зазначити, що автор разом з однодумцями співпрацював з благодійними організаціями, які займаються захистом прав дітей з інвалідністю у дитячих таборах, а саме: «Право на щастя»[7], «Молодіжна ініціатива – Інклюзивна Україна» [8]. Працюючи в цих організаціях, моя задача полягала у проведенні зустрічей, розповіді про організацію інклюзивного простору та ознайомлення дітей або майбутніх вихователів у дитячих таборах щодо роботи з дітьми з інвалідністю. Нами була проведена робота з адміністрацією закладів дитячого оздоровлення, проводилися конференції для дітей щодо розуміння поняття інклюзія та люди з інвалідністю.

Отже, для розуміння процесу інклюзії мають значення такі ключові аспекти:

1. Інклюзія – це процес включення в соціум людей з інвалідністю. Або можемо використати поняття що це «все для всіх».

2. Аби дійти повного інклюзивного середовища, потрібно зробити багато важливих етапів. Це і збір інформації і перейняття зарубіжного досвіду, це проведення зустрічей з соціумом.

3. Інклюзія створює сучасні та безбар'єрні умови перебування у сучасному світі людей з інвалідністю.

4. Інклюзія є важливим сектором суспільно-політичного життя країни. Дуже важливо аби інклюзивна освіта, оздоровлення та відпочинок в нашій країні виходили на новий рівень з позиченням закордонного досвіду.

Література:

1. Особливості інклюзивної освіти в німецьких навчальних закладах. Офіційний сайт першої української платформи для людей з інвалідністю «EnableMe Ukraine». URL: <https://www.enableme.com.ua/ua/article/osoblivosti-inkluzivnoi-osviti-v-nimec-kih-navcal-nih-zakladah-10121> (дата звернення 30.10.2023).

2. Саламанська декларація та рамки дій щодо освіти осіб з особливими потребами. Офіційний портал Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_001-94#Text (дата звернення 30.10.2023).

3. Кембриджський словник термінів. Офіційний сайт Cambridge dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/inclusion> (дата звернення 31.10.2023).

4. Словник української мови у 20 томах. Том 6. Згага – Кварта. Наук. керівник проекту акад. НАНУ В.А. Широков. – К.: Наукова думка, 2015. – 994 с. (дата звернення 31.10.2023).

5. Що таке інклюзія та в чому її переваги? Офіційний сайт Фонду допомоги дітям з синдромом аутизму. URL: <https://cwf.com.ua/shho-take-inklyuziya-ta-v-chomu-ii-perevagi/> (дата звернення 01.11.2023).

6. Гладуш В. Інклюзивна освіта в Україні: успіхи, проблеми, перспективи. Електронна бібліотека Національної академії наук України. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/729855/> (дата звернення 01.11.2023).

7. Благодійна організація «Право на щастя». URL: <https://www.instagram.com/pravonaschastya/> (дата звернення 01.11.2023).

8. Благодійна організація «Молодіжна ініціатива – Інклюзивна Україна». URL: <https://www.instagram.com/inclusivecamp/> (дата звернення 01.11.2023).

Abstract. *Theses describe the process of including people with disabilities in the educational and recreational process. The mechanism of proper preparation for the educational and health-improving process of children with disabilities is considered. Actual problems that are likely to be encountered and options for solving the problems of training personnel for work in these areas are analyzed.*

Key words: *inclusion, exclusion, segregation, integration, disabled person, rehabilitation.*

**Науковий керівник – Дмитро КОНОПЛЯНИК,
асистент кафедри економічної теорії і суспільних наук,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв**